

Ljubo Karaman, *Dalmacija kroz vjekove u historiji i umjetnosti*. Pomorska biblioteka Jadranske straže, kolo II., sv. III. Split 1934.

V pregledni in lahko razumljivi obliki, ki jo pojasnjujejo primerne slike, nam opisuje znani raziskovalec dalmatinske umetnosti, splitski konservator Ljubo Karaman zgodovino Dalmacije, predvsem pa razvoj njene umetnosti. Posebno pozornost posvečuje slovanski, v prvi vrsti hrvatski kulturni in umetnostni zgodovini te dežele. Knjižica je razdeljena na sledeča poglavja: 1. Stari vijek, kjer govori o prazgodovinskih in antičnih spomenikih, posebno o stari Saloni, Dioklecianovi palači in arheološkem muzeju v Splitu. 2. Zgodnji srednji vek, kjer govori o dobi starohrv. umetnikov, o obokanih cerkvah prostih oblik, prvih romanskih bazilikah, pleteninski ornamentiki in hrvatskem orožju in nakitu. 3. Srednji vek, kjer govori o bogomilskih grobovih, o romanskih in gotških katedralah, o zvonikih, o samostanskih in privatnih palačah, kiparstvu Radovana in Buvine, o vplivu Bizanca in o cerkvenih zakladnicah. 4. Novi vek, kjer opisuje vpliv južnoitalijanske, lombardske in benečanske gotike. Posebno se bavi z Jurijem Dalmatincem, Andrejem Aleši, Michelozzom in Nikolajem Fiorentincem. V 5. poglavju, kjer kratko obdela zgodovino XIX. stol., pa obžalujemo, da se je odrekel opisu dalmatinske sodobne umetnosti.

Karamanova knjižica je zrel primer domoznanske literature pri nas. Frst.

Arturo Cronia: *Per la storia della slavistica in Italia*. — Collezione di Studi slavi, E. de Schönfeld, Zara 1933.

Avtor imenuje to svoje delo zgodovinsko bibliografske beležke, ki naj dokažejo, da »sedanje prebujenje slavistike v Italiji ni plod fašističnega imperializma, marveč da so se Italijani v vseh časih zanimali za slovanski svet«. — S tem je že dana glavna razdelitev dela po najvažnejših dobah italijanskega duhovnega življenja: humanizem, protireformacija, romantika, risorgimento, doba po zedinjenju.

Italijanski humanizem se je razgledal široko po svetu. Skoro po vseh evropskih dvorih najdemo Italijane kot poslanike, učenjake, izgnance ali popotnike. Marignolli piše zgodovino za Karla IV., E. S. Piccolomini popisuje husite, Toskanec Buonaccorsi sklene prijateljstvo s poljskim humanistom Gregorzem s Sanoka, Guanini napiše tri debele knjige poljske zgodovine. Papeški nunciji in beneški ambasadorji pošiljajo poročila iz slovanskih držav. Največ je seveda govora o Češki (husitje!), o Poljski (Žiga II.), manj o Rusiji (Ivan Grozni). Južne Slované omenjajo samo nekateri popisi popotovanja k Turkom. Iz epistolografije naj bodo omenjena Petrarцова pisma iz Prage. Posebno živahno je ob jezikovni meji: v Furlaniji Nicoletti prvi omenja slovensko narodno pesem, v Dalmaciji Šižgorić srbohrvatsko, Marulić prevede v latinščino Dukljaninovo kroniko, Pribojević razpravlja o izvoru Slovanov in Vrančić izda prvi besednjak.

V dobi protireformacije je Cerkev rabila isto orožje, ki so bili z njim protestanti udrli med Slovence, Hrvate in Čehe: vzgajala je slovanske učence v misijonskih zavodih, gojila učenje slovanskih jezikov in izdajala v le-teh knjige. Iz te dobe je prvi italij.-slov. besednjak, ki ga je napisal fra Alasia